

Μεθοδολογία εφαρμοσμένων ερευνητικών

Θ. Κατσανέβας

Η ερευνητική διαδικασία ακολουθεί τις παρακάτω χρονικές φάσεις:

1) Επιλογή και προσδιορισμός του θέματος. 2) Έρευνα βιβλιογραφίας, διαδικτύου, κατάρτιση ερωτηματολογίου και προφορικές συνεντεύξεις 3) Συγγραφή της εργασίας.

Για τις χρονικές αυτές φάσεις και ιδιαίτερα για τη δεύτερη και την τρίτη, χρειάζεται να γίνει ένας κατάλληλος σχεδιασμός και χρονοδιάγραμμα. Προσοχή να μη χαθεί χρόνος χωρίς λόγο. Γι' αυτό αποφασίστε άμεσα ποιο θέμα θα επιλέξετε και προχωρήστε με γοργούς ρυθμούς στις ως άνω χρονικές φάσεις. Αξιοποιείτε με τον καλύτερο τρόπο το χρόνο σας. Θυμηθείτε το βασικό οικονομικό αξίωμα «της μεγιστοποίησης του αποτελέσματος με τη μικρότερη δυνατή προσπάθεια». Αυτό δε σημαίνει βέβαια ότι δεν πρέπει να προσπαθήσετε αρκετά, αλλά ότι όποιο χρόνο δαπανήσετε θα πρέπει να έχει το αντίστοιχο αποτέλεσμα. Μ' άλλα λόγια, η έρευνα έχει και ως σκοπό πέραν των άλλων, να μάθετε πώς να γίνετε μεθοδικοί.

Στην πρώτη φάση που αφορά την επιλογή του θέματος, λάβετε υπ' όψη τα ενδιαφέροντα και τις προσωπικές δυνατότητες για την προσέγγιση ενός θέματος. Αν λχ. κατάγεστε από τη Βοιωτία και έχετε πρόσβαση σε κατάλληλα πρόσωπα και βάσεις δεδομένων στο νομό, τότε σκόπιμο είναι να ασχοληθείτε λ.χ. με το ισοζύγιο της προσφοράς και ζήτησης των κατασκευαστικών επαγγελμάτων, στη Βοιωτία. Αν η εργασία είναι ομαδική, θα πρέπει να κατανεμηθεί με σαφήνεια ο ρόλος του κάθε μέλους της ομάδας απ' την αρχή.

Στη δεύτερη φάση της εργασίας, θα πρέπει να επισημάνετε και να καταγράψετε την υπάρχουσα σχετική βιβλιογραφία, τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, τις διάφορες πηγές από το διαδίκτυο, καθώς και διάφορα πρόσωπα που μπορούν να σας βοηθήσουν με συζητήσεις, συνεντεύξεις και παροχή στοιχείων. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα πρόσωπα αυτά είναι πολυάσχολα και δε διαθέτουν αρκετό χρόνο. Αν καταφέρετε να τους συναντήσετε, να γνωρίζετε ότι έχετε στη διάθεσή σας 15' έως 30' λεπτά το πολύ. Γι' αυτό πρέπει να γνωρίζετε καλά το θέμα σας και το ερωτηματολόγιό σας. Η έρευνα είναι αυτή καθ' εαυτή μια πρώτη επαφή με τους χώρους εργασίας. Όταν υπάρχουν οικεία πρόσωπα, επιστήμονες, ερευνητές, επιχειρηματίες, συνδικαλιστές, ή και φοιτητές παλαιότερων ετών με σχετική γνώση των θεμάτων, μπορεί να απευθυνθείτε σ' αυτούς και να σας διαθέσουν περισσότερο χρόνο για τους σκοπούς της έρευνάς σας.

Ο επιβλέπων καθηγητής, εφ' όσον ζητηθεί, θα χορηγήσει έγγραφο που εξηγεί τον σκοπό της έρευνας, αλλά η πρόσβαση στο συνενευξαζόμενο είναι ευθύνη του ερευνητή.

Επισημαίνεται και πάλι ότι πρέπει να γνωρίζετε τι ζητάτε και να ρωτάτε με τον πιο κατάλληλο και άμεσο τρόπο. Αυτονόητο είναι ότι, είστε ευγενείς με το συνομιλητή σας και του δίνετε να καταλάβει ότι τον έχετε ανάγκη. Ο τρόπος προσέγγισής του έχει ιδιαίτερη σημασία. Η έρευνα γίνεται και για να μάθετε να επικοινωνείτε με τέτοιους ανθρώπους στους χώρους εργασίας, όπου αύριο θα δαπανήσετε το 1/3 της ζωής σας. Όταν θα ολοκληρώσετε την έρευνα, καλό θα είναι να δώσετε ένα αντίγραφο σε όσους σας βοήθησαν, μαζί μ' ένα σημείωμα με προσωπικές ευχαριστίες για τη βοήθειά του.

Στην τρίτη φάση, αυτό της συγγραφής της εργασίας, πρέπει αρχικά να ταξινομήσετε και να αξιολογήσετε κατάλληλα το υλικό που συλλέξατε. Αν πρόκειται για ομαδική εργασία, όπως και στο προηγούμενο στάδιο, θα πρέπει να κατανείμετε κατάλληλα τους ρόλους μεταξύ σας. Αναλύστε τη γενικότερη πορεία του ισοζυγίου του τομέα στην περιοχή που επιλέξατε, καθώς και επιμέρους επαγγελματών. Όταν είναι εφικτό εξηγήστε τους λόγους που το ισοζύγιο των επιμέρους επαγγελματών εμφανίζει ανοδική ή καθοδική πορεία. Αν αμφιβάλετε για κάποιο σημείο της ανάλυσής σας, τότε μην το συμπεριλάβετε. Ο μεγάλος όγκος μιας εργασίας δε σημαίνει ότι είναι και καλή εργασία. Προσπαθήστε στο κείμενό σας να είστε σαφείς, περιεκτικοί, λιτοί στις εκφράσεις, χωρίς φορτίσεις. Μην ξεχνάτε ότι πρόκειται για μια από τις πρώτες προσπάθειές σας για επιστημονική προσέγγιση ενός σοβαρού θέματος που έχει σχέση με την καθημερινότητα. Προσπαθήστε κατά το δυνατόν, να καταγράψετε τα ζητήματα όσο γίνεται περισσότερο αντικειμενικά και αποστασιοποιημένα, με κατάλληλη και σωστή σύνταξη, που εφ' όσον είναι δυνατό, μπορεί να εμπεριέχει ιδιαιτερότητα και ζωντάνια, αυθεντικότητα και πρωτοτυπία.

Στο κείμενό σας μπορεί να περιλάβετε φράσεις, ή αυτοτελή κείμενα από διάφορες πηγές και εκδόσεις. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να γίνεται σχετική αναφορά της πηγής στις υποσημειώσεις. Οι υποσημειώσεις, όπου υπάρχουν, καταγράφονται με αριθμητική σειρά (1,2,3,4,...) και εμφανίζονται στο τέλος της εργασίας πριν από τη βιβλιογραφία. Στις υποσημειώσεις γίνεται αναφορά στη συγκεκριμένη σελίδα από όπου αντλήθηκε το σχετικό κείμενο. Παράδειγμα: Όπως αναφέρει ο Hue Clegg: «οι εργασιακές σχέσεις προσδιορίζουν τους όρους εργασίας σ' ένα συγκεκριμένο χώρο απασχόλησης, σε μια εμπορική επιχείρηση, ένα εργοστάσιο, κλπ.». Η υποσημείωση μπαίνει στο κάτω μέρος της σελίδας, ή στο τέλος του κειμένου με τον υπέρτιτλο **Υποσημειώσεις**”, ως εξής: **Clegg, H. (1989), σελ. 46.**

Ο πλήρης τίτλος του ίδιου βιβλίου αναφέρεται στο τέλος της εργασίας στη βιβλιογραφία ως εξής: **Clegg, H. (1989). Industrial relations in G. Britain. Blackwell.** Η βιβλιογραφία πρέπει να έχει πλήρη στοιχεία, δηλ. όνομα, συγγραφέα, τίτλο, τόπο, έκδοση όπως λ.χ. : **Κατσανέβας, Θ. (2007). Οικονομική της εργασίας**

και εργασιακές σχέσεις. Εκδόσεις Σταμούλης. Προσέξτε τον τρόπο γραφής της βιβλιογραφικής αναφοράς, τα κόμματα, τις τελείες, την παρένθεση, τα κεφαλαία ή μικρά γράμματα. Το κείμενο μπορεί να υποδιαιρείται σε κεφάλαια με τίτλο και κλασσική αρίθμηση όπως το ακόλουθο παράδειγμα:

- 1. Η κατάσταση και η διάρθρωση της οικονομίας, της απασχόλησης και της ανεργίας στο νομό Μαγνησίας.**
- 2. Το ισοζύγιο των κατασκευαστικών επαγγελμάτων στο νομό Μαγνησίας.**
- 3. Διαπιστώσεις και συμπεράσματα.**

Οι τίτλοι τονίζονται περισσότερο. Μην ξεχνάτε να αφήνετε περιθώρια ιδιαίτερα απ' την αριστερή μεριά, όπου θα γίνει και η συρραφή της εργασίας. Το εξώφυλλο της εργασίας έχει συνήθως την ακόλουθη κλασσική μορφή :

Νικολάου Πέτρος

**Το Ισοζύγιο της Ζήτησης
και Προσφοράς των Κατασκευαστικών
Επαγγελμάτων
στο Ηράκλειο Κρήτης**

**Ερευνητική εργασία για το μάθημα.....
επιβλέπων καθηγητής,
Τμήμα, Σχολή, Πανεπιστήμιο,
ημερομηνία**

Η τελική μορφή που έχει η εργασία είναι η ακόλουθη:

- 1. Εξώφυλλο**
- 2. Μεσόφυλλο πρώτης σελίδας**
- 3. Κείμενο με ανάλυση και πίνακες όχι πάνω από μία σελίδα ο κάθε ένας**
- 4. Υποσημειώσεις (όχι πάντοτε απαραίτητες)**
- 5. Βιβλιογραφία**
- 6. Παράρτημα (παρατίθενται πίνακες και στοιχεία αφ' όσον θεωρούνται αναγκαία)**

Επισημαίνεται εδώ ότι σημασία έχει όχι τόσο η έκταση της εργασίας, αλλά η ποιότητά της.

Στο τρίτο στάδιο της εργασίας, συνήθως καταγράφετε τις παρατηρήσεις και τα συμπεράσματά σας. Εδώ παρουσιάζετε τις κριτικές σας παρατηρήσεις και τα όποια σχόλια θετικά ή αρνητικά και πιθανώς κάποιες προτάσεις σας. Στο σημείο αυτό χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή για να μην ξεφύγετε σε υπερβολές και φορτίσεις που ταιριάζουν περισσότερο με δημοσιογραφικό ή άλλου τύπου κείμενο. Τα συμπεράσματά σας, μπορεί να τα συζητήσετε και με κάποιο έμπειρο πρόσωπο. Αν πρόκειται για ομαδική εργασία, ασφαλώς πρέπει να γίνει εκτεταμένη συζήτηση μεταξύ σας για να καταλήξετε σε μια κοινή άποψη.

Μετά το εξώφυλλο, συνήθως ακολουθεί μια λευκή σελίδα, όπου αναφέρετε πάλι τα ονόματά σας με τον αριθμό μητρώου της σχολής, το μάθημα και το εξάμηνο στο οποίο γίνεται η εργασία. Μπορεί επίσης να συμπεριλάβετε ένα σύντομο κείμενο, μια αφιέρωση. Το κυρίως κείμενο της εργασίας αρχίζει από το ύψος της δεύτερης μέσα σελίδας. Η καταληκτική ημερομηνία που παραδίδετε την εργασία είναι αυτή των εξετάσεων του μαθήματος, αν και σας συνιστούμε να την παραδώσετε νωρίτερα. **Μαζί με τη δεμένη σε σπирάλ ή θερμοκόλληση εργασία, παραδίδεται και το περιεχόμενό της σε δισκέτα.**

Μη λησμονήσετε να κρατήσετε ένα αντίγραφο για δική σας χρήση. Στο μέσο της εργασίας, εμπεριέχονται οι πίνακες στους οποίους αναφέρεστε στα κείμενά σας. Στο τέλος του κειμένου ακολουθούν οι υποσημειώσεις μετά η βιβλιογραφία και κλείνετε με το λεγόμενο παράρτημα, όπου καταγράφονται το όνομα, το επίθετο, η θέση, η διεύθυνση εργασίας και το τηλέφωνο των ατόμων που σας παραχώρησαν συνέντευξη ή σας βοήθησαν στην εκπόνηση της εργασίας. Αν το κρίνετε σκόπιμο και χρήσιμο, μπορεί στο παράρτημα να συμπεριλάβετε κάποια σημαντικά στοιχεία ή κείμενα. Οι αξιολογες εργασίες κατατίθενται στη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου. Η ερευνητική εργασία αξιολογείται και βαθμολογείται από τον επιβλέποντα καθηγητή και την

ερευνητική του ομάδα και μπορεί να αξιοποιηθούν για περαιτέρω έρευνα, αναφέροντας την πηγή και το όνομα του ερευνητή